

DAGSINS MEINING

Samgongan við at sprongja seg sjálva í luftina

Figgjarmálaráðharrin hevur kastað handklæðið í løgtingið. Hevur latið ábyrgdina at gera eina líkinda figgjarlóg frá sær til løgtingið, og tí má hann eisini rokna við, at løgtingið, í fyrsta umfari Figgjarnevndin finnur 200 mill. kr. í sparingum. Hetta segði formaðurin í Figgjarnevndini, Óli Breckmann við útvarpið í vikuni. Alvarsligir trupulleikar eru í samgonguni. Tað prógvaði viðgerðin av figgjarlógini.

Var tað bara Óli Breckmann, sum tók til orðanna, kundi man kanska sagt, at tað er bara Óli , og at tað er ikki óvanligt, at hann er í andstoðu til sínar egnu. Soleiðis hevur tað verið so oftani. Munurin er tann, at nú er hann ikki bara vanligur tingmaður. Hann er formaður í Fólkaflokkinum, og hann er formaður í tí máttmiklu Figgjarnevndini. Og so er tað ikki bara Óli heldur. Fleiri samgongutingmenn eru ikki fegnir um figgjarlógaruppskotið, og enn er bara toppurin av is-fjallinum komin undan. Tí tá teir einstøku landsstýris-menninir skulu til at taka stoðu til stórar skerjingar verður ballada. Hvør fer at ganga við til, at teirra máls-øki verða skerd! Vit hoyra longu hvat ein av teimum sigur. Ikki pláss fyri sparingum í Oljumálaráðnum. Og soleiðis vil tað helst eisini ljóða frá øllum hinum. Tjóð-veldisflokkurin visir á, at mong av teirra málsøkjum hava fingið hægri játtanir, tí tað er í tráð við vallyftini hjá øllum flokkum. Men har hevur formaðurin í Figgj-arnevndini sett spurnartekin við, hví eitt nú Anliss, Óli og Bøll fáa so stórar hækkingar, tá Bjarni Djur-holm royðir halda aftur. So her verður lagt upp til balladu.

Nýggir tónar eru at hoyra frá nýggju tingkvinnu Tjóð-veldisflokssins, Kristinu Háfoss. Og teir ljóða neyvan eins gott í øllum tjóðveldisoyrum. Flokkurin hevur fingið nýggja talskvinnu í búskaparmálum, og tað er greitt, at nú hon hevur undir tingviðgerðini hevur vist á, at tað eigur ikki at vera trupult at finna 200 mill. kr. í sparingum, so fangar borðið. Tað er kanska nettupp tað Óli Breckmann dyrgir eftir. Tá verða tað fyrst og fremst hennara egnu floksfelagar í landsstýrinum, ið mugu til at spara. Hetta kann skapa stórar spenningar í samgongu og innanhýsis í Tjóðveldisflokkinum. Tá Háfoss so fer í útvarpið og tosar um almennar upp-søgnir má hon sigast at vera næsadjörv. Tí hetta kann skapa rumbul í veljaraskara flokssins, har mong arbeiða hjá tí almenna.

Onkur vil heldur tulka hesa útsøgn hennara sum eitt útrýkk fyri desperation, so cool henda nýggja drotning Tjóðveldisflokssins enn kann virka. Hon hevur í veruleikanum fingið ein uriaspost: at skula byggja brýr millum Tinganes og Løgtingið. Hetta kann vera sum at skula loysa ein gordikan knút. At finna sparingar uppá 200 mill. kr. hjá eitt nú sínum egnu landsstýrisfólkum verður ikki nokur lótt uppgáva fyri ta annars so avkláraðu Háfoss. Hetta veit Breckmann, sum í løtuni er við at savna sær lóður at leggja í føvningin hjá Háfoss til at brúka móti Annlis og Páll. Lóður, sum í síðsta enda kann spreingja samgonguna í stumpar og stykkir.

Socialurin

Sosialurin

Sosialurin
Stovnaður: 1927
Ábyrgdarblaðstjóri: Jan Müller
jan@sosialurin.fo
Blaðstjóri: Eiríkur Lindenskov
eirikur@socialurin.fo
Figgjarleiðari: Jákup Mørk
jakup@socialurin.fo
Marknaðardeild: lysing@socialurin.fo
Jonhard Hammer jonhard@socialurin.fo
Finnbjörg Nættestad
finnbjorg@socialurin.fo

Minningarhald fyri deyð børn

TÍÐINDASKRIV

Felagið Pinkubarnadeyði

Felagið Pinkubarnadeyði

Fyrsti sunnudagur í no- vember er, sum øllum kunnugt, Alla Halganna sunnudagur. Flestu kirkjur- nar í Føroyum minnst hendan dagin tey fólk, sum doyðu á sjónum í farna árinum.

Felagið Pinkubarnadeyði tók stig til slíka gudstæn- astu á fyrsta sinni í nov. 97. Undirtøkan var so góð, at vit valdu at gera hetta sum ein vakran og afturvend- andi sið, har øll kunnu minnst deyða barn sítt – óansæð og í hvørjum sam- bandi barnið var deytt.

Felagið Pinkubarnadeyði kann á 6. ári bjóða for- eldrum og avvarðandi til minningarhald sunnudagin 3. nov. annaðhvørt í Dóm-

kirkjuni í Havn ella í Christianskirkjuni í Klaks- vik.

Tá ið vit missa eitt barn, missa vit ein part av okkum sjálvum. Ein part av okkara framtíð, ein part av okkara samleika. Vit náddu at knýta sterk bond til børn okkara, annaðhvørt tey vóru fødd ov tíðliga, til

tiðina ella vit hava livað saman við teimum.

Saman við børnunum í familjun – tey sum vóru og tey, sum eru komin – minnst vit tey deyðu barnini við einum dæmi av góðsemi og flevan. Einum siði við ritualum, ið er við til at binda bond imillum fortíð og framtíð.

Minningarhald verða Alla Halganna sunnudag 3. nov. kl. 16.00 á hesum støðum. Dómkirkjan:

(Havnar kirkja) har Inga Poulsen Dam, sóknarprest- ur prædikar og Signar í Homrum luttekur við sangi og í Christianskirkjuni í Klaksvík, har Hans Eiler Hammer, sóknarprestur prædikar og kór undir leiðslu við Steinvør Fonn luttekur við sangi.

Minningarhaldið verður sum ein vanlig gudstænasta við altargongd. Tað verður møguleiki hjá teimum, sum

hava hug til tess at tendra eitt ljós, fyri tí barni, ið farið er og fyri at vísa kær- leika, ið ongantið verður gloymdur.

Í dag liva vit í eini ment- an, har vit dagliga skulu vísa skjótleika og fram- fýsni, sum prógv uppá, at vit liva lívið til fulnar. Henda sterka kenslan av felagslagnu, gevur bæði

foreldrum og avvarðandi frið og møguleika at minn- ast og dvølja við kærleikan, ið var. Henda dagin minkar kenslan av missinum ikki, men tað er hinvegin ongin, sum heldur, at minnini oyðileggja liv foreldranna. Við at tora, at minnst tey deyðu, ásanna vit bert, at hóast stóra sorg, megna vit at halda fast við trúnnu, vónina og kærleikan.

Felagið Pinkubarnadeyði



koma, og øll í húsinum skulu við jøvnum millum-bilum greiða henni frá, hvat tey hugsa og uppliva.

Við rárum finligum blandi av poesi og veru- leika eygleiða vit ein dag- ligdag, vit øll kenna aftur,

sjálvt um stórus munur er á mentanunum. Stórslignu myndirnar og sniðfundiga skemtið lýsir greitt livsjátt-

andi boðskapin í filminum: at lýsa vakurleikan soleiðis, sum hann ger vart við seg mitt í gerandisdegnum, sum vit halda okkum kenna so væl.

Filmurin "Yi - Yi" hevur fingið hópín av virðis- lønum kring allan knóttin., m.a. fekk leikstjórín Edward Yang, fult uppi- bornu virðislønina sum

besti leikstjóri í Cannes 2000.

Klipp, Filmsfelag Norð- urlandahúsins sýnir filmin "Yi Yi - Familjudreymar" í Høllini í Norðurlanda- húsinum mánakvöldið hin 4. november klokkan 19:30.

Edward Yang, Taiwan, 2000, "Yi Yi" 173 min.

VIÐMERKINGAR

Fundamentalisma - nýtsla og misnýtsla

Rúni Rasmussen



Fundamentalistar vóru tey, sum stuðlaðu sjónarmið- unum og bibliufatanini, sum vórðu viðgjørð í hes- um bindum.

Curtis L. Laws (1868-1946), sum var blaðstjóri á baptistiska tíðarritinum *Watchman-Examiner*, nýtti í 1920 orðið fundamental- istur um separationistar, sum vrakaðu liberalismu og trúðu á klassisku evan- gelisku læruna. Seinni varð fundamentalisma brúkt á ein negativen hátt til tess at lýsa fólk, sum høvdu ein antisosialan og antiintellek- tuellan hugburð mótvegis mentan. Fundamentalist-ar- nir vóru upprunaliga mili- tantir og vóru harðliga imóti modernaðari mentan. Fyri at kunna skilja atferð teirra, er neyðugt at hava í huga, at menningarlæran og bíbliukritikkurin (liberal- gudfrøði), sum fordi fram, at biblian var ikki Guds orð, høvdu stóru fram- gongd í hesum tíðarskeiði. Fundamentalisman var tí- skil eitt alternativ til seku- lariseringina og relativist- isku hugsanina.

Framferðarhátturin hjá amerikonsku fundamenal- istunum bleiv meiri hów- ligur sum tíðin gekk, men teirra biblifatan og læru- setningar eru ikki broyttir. Upprunaligi týðningurin av orðinum fundamentalisma er ein ávis bibliu - og læru- fatan.

Ymisk slag av fundamentalisma
Nú á døgum verður funda- mentalisma ikki einans nýtt um teir umtalaðu ameri- kansku fundamentalistar- nar, men eisini um aðrar átrúnaðir. Orðið er nógv

broytt, tí tað hevur verið brúkt til at lýsa nógvar ymiskar fatanir. T.d. verður tosað um jødiska og is- lamiska fundamentalismu.

Jødisk fundamentalisma verður ofta nýtt í fjølmiðl- unum, tá ið tosað verður um viðgongdar jødiskar bólkar, sum nýta vald og yvirgand sum nátturligar miðlar fyri at náa síni mál. Dømi um hetta er morðið á israelska forsætisráðharran Yitzhak Rabin í 1995. Hann bleiv myrdur av ein- um viðgongdum jøda (fundamentalisti).

Fundamentalisma verður í stóran mun sett í samband við viðgongdar muslimar. Hetta hevur sína náttúrligu forkláringar.

Í 1979 komu viðgongdir muslimar til valdið í Iran. Valdið var tikið fra shahin- um, og Iran var proklamer- að sum eitt islamiskt lýð- veldi. Nýggja stjórnin við Ayatolla Khomeini gjordist eitt ómenniskjaligt og harð- rent stýri, sum var grundað á lógirnar í koranini. Eydn- an hjá teimum viðgongdu muslimunum í Iran gav íblástur til islamistiskar fundamentalistar í fleiri grannalondum til at náa somu mál. Islamisk funda- mentalisma bleiv ein týð- andi bólkur í nógvum lond- um, og høvdu fundamenal- istarnir stóra ávirkan á samfelagsskipanina í fleiri londum.

Ein avleiðing av fram- komuni av militantum mus- limum var, at orðið funda- mentalisma fekk ein breið- ari týðning og tað bleiv nógv oftari nýtt í fjøl- miðlunum. Aftaná 11. sep- tember 2001 hevur orðið verið sera nógv nýtt. Osama bin Laden man vera besta dømi um ein mus- limskan fundamentalist.

Fundamentalisma hevur breiðan týðning. Mus- limiskir fundamentalistar eru t.d. í Irak, jødiskir fundamentalistar í Ísrael og traditionellir fundamenal- istar í USA, sum lögdu dent á biblíuna sum teirra grundarlag í livi og læru.

Definiiónir
Orðið fundamentalisma

isma snýr seg um bibliu- fatan, at biblian er lýtaleys og einasta grundarlag fyri livi og læru.

Føroyskir fundamentalistar?
Havi hug at spyrja: Hvørjr eru teir føroysku funda- mentalistarnir, sum so ofta verður sipað til? Veit ikki

rættiliga; kanska best man vera at spyrja tey, sum eru so ófor seta ávis fólk bás. Tað eru nógv, sum eru orkymlað av nýtsluni av orðinum, tá ið tosað verðir um føroyskar/kristnar fundamentalistar. Hesir "religiøsu" fundamenal- istarnar verða ofta settir í sama bás sum viðgongdir muslimar, sum hava vald og yvirgang sum nátturligar miðlar til at náa síni mál. Hava kristnir fundamenal- istar nakað í felag við Osama bin Laden, Al Quada og Hamas, sum nýta yvirgang sum sitt høvuds- vápn? Talan er um eina púra hópisleysa saman- bering.

Um tosað verður um føroyskar fundamentalistar, eiga vit at hava í huga, at talan er um eina bibliu- fatan, sum sigur, at biblian er eitt lýtaleyst og haldgott fundament, og hvat grund- arlag ein hevur fyri livi og læru. Talan er ikki um fólk, sum eru fanatisk, irrati- onell, intolerant og trong- skygd. Kanska eru tað tey, sum eru so ófor at seta ávis fólk í bás, sum hava brúk fyri at víðka sín sjónarring, tí hann tykist at vera nakað smalur.

Tað eru mangir føroy- ingar, sum hava Guds orð sum sítt fundament. Kanska eru teir fleiri enn vit halda! Ein, sum hevur Guds orð sum livsins grundvøll, eigur ikki at skammast við sítt funda- ment. Um onnur kalla ein fundamentalist, eigur ein ikki at vera keddur um tað, tí ein kennir betur sítt egna fundament, enn tey sum royna at lýsa fundamentið hjá einum sum havandi hesi eyðkenni: intoleransa, trongskygni, fanatisma o.s.fr. Tey, sum eru so ófor at kalla ávis fólk funda-

mentalistar í einum nega- tivum og niðursetandi tóna, hava kanska ein trupul- leika, tí tey sakna eitt fundament, sum verður standandi, tá ið livsins stormar herja, og avdúkað verður, um vit hava bygt á sand ella hellu (funda- ment)!

Tað man ikki vera nøkur kirkja ella samkoma, sum endurtekur sítt fundament so ofta sum fólkakirkjan. Trúarjáttanin, sum er grundarlagið fyri virksemi og læru fólkakirkjunnar, verður endurtikin hvønn sunnudag í kirkjunum kring landið: *"Eg trúgvi á Gud Faðir, hin alvalda, skapara himins og jarðar. Eg trúgvi á Jesus Krist, Guds einborna Son, váran Harra, sum er gitin av Heilaga Andanum, borin í heim av Mariu moy..."* Fólkakirkjan hevur bibli- una sum sítt fundment; biblian er Guds orð og grundarlag fyri livi og læru kirkjunnar. Havandi hetta í huga, kunnu vit avgjört siga, at fólkakirkjan er ein fundamentalistisk kirkja.

Bróðrasamkoman, hvítu- sunnurørslan, karismatiska rørslan o.s.fr. eru eisini allar fundamentalistiskar rørslur. Tær eru funda- mentalistiskar í uppruna- týðningi: tær trúgva, at biblian er lýtaleys, eitt haldgott fundament, at Jesus reis upp hinum deyðu, at Gud hevur gjørt okkum sátt við seg, at Jesus kemur aftur o.s.fr.

Neyðugt er at undur- skoða okkara fatan av orð- inum fundamentalisma, um vit ynskja at hava eitt upp- lýst og sakligt orðaskifti um víðurskifti, har orðið verður nýtt. Tað er gott og rætt at nýta orðið funda- mentalisma, men at mis- nýta orðið er alt annað enn mennandi fyri komandi orðaskifti.

Klipp:

Eksotiskir filmar

TÍÐINDASKRIV

Fátt kann sum filmur geva innlit í fjarløgð samfeløg. Klipp, Filmsfelag Norður- landahúsins, fer nú at sýna tveir sjáldsamar filmar, ið

lýsa so fjar samfeløg sum Taipei á oygni Taivan og bygdalagið Champaner í Gujarat í India.

Tó, tá vit siggja hesar filmar koma vit skjótt eftir, at søgurnar eru heimligar,

hóast smálutir eru fremm- andir. Góðar søgur kenna ikki landamørk.

Í teivanska filminum "Yi Yi - familjudreymar" verður gerandislívið lýst á

einum skaldabornum máli í

einum nútímans parti av Asia, sum vit lættliga kenna okkum aftur í. Hesin filmur verður sýndur 4. november.

Í indiska filminum "La- gaan" verða søguligar

hendingar, hjálandaveldi og frælsisandi, kærleiki og sangleiku, latin úti ein

stóran, kókandi jólapott, sum Klipp, Filmsfelag

Norðurlandahúsins, borð- reiðir við í advent. Hesin

filmur verður sýndur 2.

desember.

Báðar sýningarnar verða í Høllini í Norðurlanda- húsinum klokkan 19.30.